

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/21/2024
Identifikačné číslo spisu:	8619201059
Dátum vydania rozhodnutia:	19.03.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Martina Valentová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:8619201059.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne W. M. - M., narodenej XX. F. XXXX, F., T.. F. XXX/X, právne zastúpenej advokátom JUDr. Ambrózom Motykom, Stropkov, Námestie SNP, proti žalovanej Orange Slovensko, a.s., Bratislava, Metodova 8, právne zastúpenej Advokátskou kanceláriou Branislava Máčaja, s.r.o., Bratislava, Vajnorská 21A, IČO: 46759875, o ochranu osobnosti, vedenom na Okresnom súde Bardejov pod sp. zn. SK-2C/20/2019 (pôvodne na Okresnom súde Svidník pod č. k. 2C/20/2019-123), o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 27. októbra 2022 sp. zn. 20Co/28/2022, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 27. októbra 2022 sp. zn. 20Co/28/2022 vo výroku III. o trovách konania zrušuje a vec vracia odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Svidník - v súčasnosti Okresný súd Bardejov (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 13. septembra 2021 sp. zn. 2C/20/2019 žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni nemajetkovú ujmu vo výške 2.175 eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku (výrok I.), vo zvyšku žalobu zamietol (výrok II.) a žalovanej uložil povinnosť nahradiť žalobkyni trovy konania v rozsahu 100% (výrok III.).

1.1. Súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozhodnutia okrem iného uviedol, že žalobkyňa sa žalobou domáhala zaplata nemajetkovej ujmy vo výške 5.000 eur. Žalobkyňa bola v rokoch 2011 a 2012 klientkou žalovanej a to na základe nimi uzatvorenej zmluvy o pripojení, na základe ktorej žalobkyňa využívala služby telekomunikačného operátora poskytované žalovanou. Vykonaným dokazovaním súd prvej inštancie ustálil skutkový stav, podľa ktorého dňa 09. februára 2017 U. F. našiel v F. za budovou na B. ulici č. XX, v ktorej sídli predajňa Orange Slovensko, a.s., v neuzamknutom priestore archívnu krabicu, v ktorej sa nachádzalo množstvo originálnych písomností s osobnými údajmi zákazníkov spoločnosti Orange Slovensko, a.s., vrátane originálu písomnosti označenej „Žiadosť o vydanie novej SIM karty a potvrdenie o jej prevzatí“ zo dňa 24. novembra 2011, na ktorej sa nachádzali osobné údaje žalobkyne. U. F. predmetnú archívnu krabicu ako dôkazný materiál odovzdal advokátovi JUDr.

Ambrózovi Motykovi, ktorý bol splnomocnený právnym zastupovaním vo veci neoprávneného zásahu do súkromného života dotknutých osôb v súvislosti so spracovávaním osobných údajov spoločnosťou Orange Slovensko, a.s., následne právny zástupca vyzval listom zo dňa 28. februára 2017 žalovanú v súvislosti s jej protiprávnym zásahom do práv žalobkyne na mimosúdne rokovanie, v rámci ktorého žiadal písomné ospravedlnenie, finančnú satisfakciu a náhradu nákladov právneho zastúpenia. Spoločnosť Orange Slovensko, a.s. prostredníctvom svojho právneho zástupcu listom zo dňa 16. marca 2017 právnemu zástupcovi žalobkyne oznámila, že spoločnosť sa za vzniknutú situáciu ospravedľuje a urobí všetko preto, aby sa v budúcnosti obdobná situácia neopakovala. Zároveň žalovaná odmietla zaplatať finančnej satisfakcie vo výške 5.000 eur s tým, že prípadný zásah do osobnostných práv dotknutých osôb nedosiahol takú intenzitu a následky s ohľadom na ich súkromný život, aby boli odôvodnené úvahy nad poskytnutím nemajetkovej ujmy v peniazoch. Súd prvej inštancie mal na základe vykonaného dokazovania preukázať zásah do súkromia žalobkyne v súvislosti s protiprávnym spracovávaním jej osobných údajov, tiež sa stotožnil s argumentáciou predsedníčky Úradu na ochranu osobných údajov Slovenskej republiky, podľa ktorej významný vplyv na závažnosť protiprávneho konania mal aj zistený počet predmetnej dokumentácie, okolnosti, za akých k danému bezpečnostnému incidentu došlo, sprístupnenie osobných údajov dotknutých osôb neobmedzenému počtu neoprávnených osôb, kategória neoprávnene sprístupnených osobných údajov (aj rodné číslo) a čas trvania protiprávneho konania. Uvedené mohlo mať negatívne dôsledky na veľký počet dotknutých osôb vrátane žalobkyne. Ak ochrana súkromia a ochrana osobných údajov sa svojim obsahom a povahou zaradujú medzi základné ľudské práva, potom neoprávnené sprístupnenie osobných údajov v rozsahu predmetného bezpečnostného incidentu by z objektívneho hľadiska znamenalo významné dátové obťaženie každého subjektu.

1.2. Podľa súdu prvej inštancie daný bezpečnostný incident znamenal zásah do práva žalobkyne na súkromie (v užšom slova zmysle na informačné sebaurčenie) a to spôsobom porušenia tohto práva ako aj spôsobom ohrozenia tohto práva. Súdu prvej inštancie sa morálna satisfakcia javila ako nepostačujúca a vzhľadom na významné postavenie žalovanej na telekomunikačnom trhu ako aj vzhľadom na funkciu preventívno - sankčnú priznal žalobkyni finančnú náhradu. Pri úvahe o výške priznanej náhrady nemajetkovej ujmy vychádzal súd prvej inštancie z porovnania výšky odškodnenia pre obete násilných trestných činov podľa zákona č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 274/2017 Z. z.“). V rozhodnom období kedy došlo k zásahu do práv žalobkyne išlo o sumu 4.350 eur. Súd prvej inštancie berúc do úvahy zásadu primeranosti priznal žalobkyni náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vo výške 2.175 eur, ktorá zodpovedá polovici odškodnenia obetí násilných trestných činov, so zreteľom na samotný účel a funkcie tohto inštitútu pri ochrane osobnosti, vo zvyšku žalobu zamietol.

1.3. O trovách konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“) a úspešnej žalobkyni priznal náhradu trov konania v plnom rozsahu, aj napriek zamietnutiu žaloby v prevyšujúcej časti, pretože výška náhrady záležala od úvahy súdu.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) o odvolaní žalovanej rozhodol tak, že rozsudkom z 27. októbra 2022 sp. zn. 20Co/28/2022 rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni nemajetkovú ujmu vo výške 500 eur a to do troch dní od právoplatnosti rozsudku (výrok I), v prevyšujúcej vyhovujúcej časti žalobu zamietol (výrok II.) a žalovanej uložil povinnosť nahradiť žalobkyni trovy konania v rozsahu 100% (výrok III.).

2.1. Odvolací súd preskúmal rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti, ako aj konanie mu predchádzajúce a dospel k záveru, že odvolanie je sčasti dôvodné. V odvolacom konaní bol preskúmaný len výrok napadnutého rozsudku, ktorým bolo žalobe čiastočne vyhovieť, ako aj súvisiaci výrok o trovách konania.

2.2. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia konštatoval, že súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav, avšak zo zistených skutočností prijal sčasti nesprávny právny záver. Odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie vo výroku I. preto zmenil na sumu 500 eur a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. K ostatným dôvodom odvolania nepovažoval odvolací súd za potrebné sa vyjadrovať, nakoľko tieto boli pre rozhodnutie v merite veci bez významu. V otázke posúdenia primeranosti nároku na náhradu nemajetkovej ujmy dospel odvolací súd k záveru, že v danom

pripade existuje nárok na náhradu nemajetkovej ujmy a to z dôvodu, že bezpečnostný incident, v rámci ktorého došlo k vystaveniu osobných údajov žalobkyne nepovolaným osobám je tak závažným zásahom do ich práva na ochranu osobnosti, že nepostačuje zadostučinenie podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka a je dôvodné, aby žalobkyni bolo priznané aj právo na nemajetkovú ujmu. Podľa odvolacieho súdu možno dnes právo na ochranu osobných údajov nepochybne považovať za subkategóriu práva na súkromie, opierajúc sa o judikatúru Súdneho dvora Európskej únie ako aj Európskeho súdu pre ľudské práva s poukazom na článok 8 Dohovoru, ako aj na ostatné právne predpisy, ktoré citoval súd prvej inštancie vo svojom rozhodnutí. V tejto spojitosti odvolací dodal, že súčasná informačná spoločnosť a digitálna ekonomika dospela do stavu, kedy sa osobné údaje stali jednou z komodít na trhu, a preto je nutné tento derivát, ktorý už nie je len v dispozičnom práve pôvodného držiteľa, teda dotknutej osoby, ale aj osoby, ktorej pôvodný držiteľ tieto zveril dbať na to, aby subjekt, ktorému boli zverené nevystavoval bezpečnostného riziku tieto osobné údaje a v prípade, že k tomu tak dôjde, je nepochybne dôvodné priznať dotknutej osobe právo na náhradu nemajetkovej ujmy tak, aby táto bola primeraná a proporcionálna. Odvolací súd dospel k záveru, že suma priznaná súdom prvej inštancie vo výške 2.175 eur nezodpovedá zisteným okolnostiam a v žiadnom prípade nezodpovedá princípu proporcionality, ktorý patrí medzi všeobecné právne zásady, ktoré síce nie sú v právnych predpisoch výslovne obsiahnuté, avšak v európskej právnej kultúre sa bezo zbytku uplatňujú, pričom porušením pravidla proporcionality môže dôjsť k zásahu do ústavne zaručených práv, konkrétne práva na súdnu ochranu v zmysle čl. 36 ods. 1 Listiny (odkazujúc na nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. III. ÚS 350/03 z 29. 09. 2005). Odvolací súd uviedol, že dĺžka protiprávneho konania nebola ustálená, činnosť žalovanej nevykazuje znaky vysokej intenzity protiprávneho konania alebo toho, že by v jej prípade išlo o konanie s cieľom úmyselne narušiť chránené osobnostné práva. Podľa mienky odvolacieho súdu však išlo o zásah, ktorý bol objektívne spôsobilý narušiť alebo ohroziť práva chránené v ustanovení § 11 Občianskeho zákonníka, kedy sa ani nevyžaduje vyvolanie následkov. Práve táto skutočnosť bola podľa názoru odvolacieho súdu dôležitá pre posudzovanie opodstatnenosti náhrady ujmy v peniazoch, aj v kontexte s významným postavením žalovanej na telekomunikačnom trhu, ako aj vzhľadom na preventívnu ochranu segmentu, ktorý je osobitne chránený - osobné údaje. Odvolací súd pripomenul, že si je vedomý skutočnosti, že v obdobných veciach senáty odvolacieho súdu pri rozhodovaní o výške finančnej náhrady vychádzali z 50 % zo základu priznaného pre obeť násilných trestných činov (4.350 eur), ktorý opakovane znižovali na polovicu s prihliadnutím na skutočnosti, že v danom prípade nedošlo k zásahu do osobnostných práv žalobcu, ale len k potencionalnej možnosti ich ohrozenia, neboli zistené dôvody ako škandalizácia žalobcu, nedošlo opakovaniu či zvyšovaniu intenzity konania, či k úmyselnému konaniu žalovanej a podobne. Na základe uvedených skutočností považovali za primeranú náhradu za nemajetkovú ujmu vo výške 110 eur. Podľa názoru odvolacieho súdu táto suma vzhľadom na významné postavenie žalovanej na telekomunikačnom trhu nepôsobí dostatočne satisfakčne ani sankčne a už vonkoncom nie preventívne, aby ju nútila správať sa voči citlivým údajom svojich klientov zodpovedne. Preto odvolací súd mal za to, že bol dôvod zasiahnuť do úvahy prvoinštančného súdu a výšku priznanej náhrady korigovať minimálne na sumu 500 eur, aby bol na jednej strane zohľadnený princíp proporcionality a na druhej strane zachovaný aj princíp racionality v práve.

2.3. O trovách celého konania odvolací súd rozhodol v zmysle § 396 ods. 2 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP tak, že nárok na ich náhradu priznal žalobkyni voči žalovanej v celom rozsahu s poukazom na úspech žalobkyne v konaní, pričom výška priznanej náhrady závisela od úvahy súdu. Odvolací súd dodal, že pri takomto nároku sa strana sporu považuje za plne úspešnú vtedy, ak je úspešná čo do základu nároku. Nie je totiž možné zaťažovať žalujúcu stranu procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku sporu. Žalobkyňa bola, pokiaľ ide o základ nároku, plne úspešná, a to čo sa týka prvoinštančného aj odvolacieho konania, má preto právo na plnú náhradu trov konania, avšak výlučne iba z prisúdenej sumy (nie zo sumy žalovanej). Priznanie plnej náhrady trov konania výlučne z prisúdenej sumy odvolací súd v danom prípade dôvodil prostredníctvom interpretácie pojmu „úspech vo veci“ podľa § 255 CSP, keďže ten, ako bolo uvedené, sa skúma čo do právneho základu, a nie čo do výšky priznaného nároku (v tejto súvislosti odkázal odvolací súd na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 399/2019 zo dňa 15. apríla 2020). Odvolací súd v danom prípade priznal procesne úspešnej žalobkyni nárok na náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie v rozsahu 100 %, ako však vyplýva aj z komentára k týmto ustanoveniam ohľadom trov konania, výška úkonu právnej služby vychádza z prisúdenej sumy, teda výpočtovým základom pre priznanie trov právneho zastúpenia je suma

500 eur, kedy je odmena právnej služby za tento úkon 34,86 eura. S poukazom na uvedenú skutočnosť preto odvolací súd nepovažoval za dôvodné odvolacie námietky žalovanej o aplikácii § 257 CSP v danom prípade, vzhľadom na výšku trov právneho zastúpenia. Vzhľadom na výšku odmeny za jeden úkon právnej služby aj na to, že v predchádzajúcom prípade jednalo sa o zastúpenie viacerých osôb, kedy sa odmena znižuje, výška trov konania v žiadnom prípade nemôže pre žalovanú predstavovať sumu, ktorá by objektívne bola spôsobilá ohroziť jej finančnú stabilitu či jej podnikanie. Odvolací súd dodal, že každá strana sporu v prípade meritórneho rozhodnutia súdu musí si byť vedomá skutočností, že v prípade neúspechu bude niest' trovy konania a že, v prejednávanej veci nebolo dôvodné upustiť od tejto zásady.

3. Žalovaná (ďalej aj ako „dovolateľka“) podala voči rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z § 420 písm. f) CSP. Podľa dovolateľky sa odvolací súd náležite nevysporiadal s jej relevantnou argumentáciou, ale časť z nej rovno odignoroval a to tak v zásadnej miere, že podľa dovolateľky takýmto nesprávnym procesným postupom súdu došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý súdny proces. Odvolací súd odôvodnil dovolaním napadnutý výrok rozsudku, podľa ktorého má žalobkyňa nárok na náhradu trov prvoinštančného konania v rozsahu 100% s poukazom na úspech žalobkyne v konaní, kde výška priznanej náhrady závisela od úvahy súdu. V tejto súvislosti dovolateľka uviedla, že odvolací súd sa nijakým spôsobom nevysporiadal v odôvodnení svojho rozsudku v napadnutej časti o trovách konania s argumentáciou žalovanej, podľa ktorej aj keď rozhodnutie o výške plnenia - peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy závisí finálne od úvahy súdu, musí predsa niest' aj žalobca nejakú zodpovednosť za výsledok sporu v prípadoch uplatňovania neprimeraných, či dokonca premrštených nárokov. Relevantnosť svojej argumentácie dovolateľka podporila odkazom na súdne rozhodnutia, ako aj odbornú literatúru. Podľa dovolateľky sa však odvolací súd s jej argumentáciou vo vzťahu k posúdeniu otázky vzniku nároku žalobkyne na náhradu trov konania nijakým spôsobom nevysporiadal, nakoľko sa ňou vôbec ani len nezaoberal. Rovnako sa podľa dovolateľky odvolací súd nezaoberal ani s jej argumentáciou týkajúcou sa použitia moderačného práva podľa § 257 CSP a v rozsudku odvolacieho súdu absentuje akékoľvek odôvodnenie, prečo pri rozhodnutí o náhrade trov konania na ňu ani neprihliadol. Rozhodnutie odvolacieho súdu o trovách konania (či už vzniku samotného nároku žalobkyne na náhradu trov konania, ako aj použitia moderačného práva podľa § 257 CSP) podľa dovolateľky nemožno akceptovať, pretože tieto vôbec neboli podrobené konfrontácii s argumentami prezentovanými žalovanou k tejto otázke. Na základe uvedeného má dovolateľka za to, že rozhodnutie odvolacieho súdu k otázke trov konania je v rozpore s právom odvolateľa na prístup k súdu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Ďalej má dovolateľka za to, že ak plná náhrada výšky trov konania má byť určená výlučne iba z prisúdenej sumy, mal sa tento právny názor prejavíť v úplnosti aj v samotnom rozsudku o náhrade trov konania. Zároveň v dovolaní uviedla, že uvedené osobitne platí v prípade ak konajúci súd podľa jeho zdôvodnenia týmto vyhodnotil pomer úspechu žalobkyne pri posudzovaní otázky vzniku nároku žalobkyne na náhradu trov konania, ktorého vyhodnotenie je potom určujúce pre rozhodnutie o otázke vzniku nároku na náhradu trov konania a jeho rozsahu podľa § 255 CSP. Dovolateľka za ďalšie dôvody nezrozumiteľnosti rozhodnutia súdu označila rozpornosť výroku s odôvodnením, absenciu právnych záverov vyplývajúcich z rozhodujúcich skutkových okolností, ako i ich nejednoznačnosť. Podľa dovolateľky zmätočnosť dovolaním napadnutého výroku odvolacieho súdu napĺňa dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP a to vo vzťahu k postupu odvolacieho súdu v konaní. V závere dovolateľka navrhla rozsudok odvolacieho súdu vo výroku o nároku žalobkyne na náhradu trov konania proti žalovanej v rozsahu 100% zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

4. Žalobkyňa vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že odvolací súd v napadnutom rozhodnutí stručne a jasne prezentoval svoju argumentáciu k rozhodnutiu o trovách konania a dodala, že za procesnú vadu podľa § 420 písm. f) CSP nie je možné považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľky. Ak dovolateľka namietala skutočnosť, že sa súd náležite nevysporiadal s jej právnou argumentáciou a navrhovaným právnym posúdením k rozhodnutiu o trovách, žalobkyňa zdôraznila, že právnym posúdením súdu sa strane neznemožňuje realizácia jej procesných oprávnení (R 54/2012). Na základe uvedeného žalobkyňa označila predmetné dovolanie za procesne neprípustné. K námietke týkajúcej sa moderačného práva súdu žalobkyňa uviedla, že v predmetnej veci neboli splnené žiadne podmienky pre možnosť aplikácie § 257 CSP, pretože nebolo možné konštatovať výnimočné

okolnosti prípadu ani dôvody hodné osobitného zreteľa. V nadväznosti na uvedené dodala, že tvrdošíjny postoj žalovanej, ktorá popierala samotný základ nároku žalobkyne napriek mnohonásobnému judikovaniu jeho danosti odvolacími súdmi, priamo vylučuje aplikáciu § 257 CSP.

5. Žalovaná vo vyjadrení k vyjadreniu žalobkyne k dovolaniu uviedla, že predmetné dovolanie považuje za prípustné a v plnom rozsahu na ňom zotrváva.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

7. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. Dovolateľka vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP a namieta nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia, nedostatočné odôvodnenie v súvislosti s rozhodovaním o náhrade trov konania, arbitrárnosť vo vzťahu k zásade úspechu v spore a s tým súvisiace neaplikovanie § 257 CSP, ako aj nevysporiadanie sa s podstatnými námietkami uplatnenými v odvolaní.

9. Základným (a spoločným) znakom všetkých rozhodnutí odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné podľa ustanovenia § 420 CSP je to, že ide buď o rozhodnutie vo veci samej alebo o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. V prípade, že dovolateľ vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 CSP, dovolací súd skúma primárne, či ide o rozhodnutie v ňom uvedené; k preskúmaniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľa o existencii procesnej vady konania v zmysle § 420 písm. a) až f) CSP pristupuje len vtedy, ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu uvedenému v tomto ustanovení. Ak je dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré nie je rozhodnutím vo veci samej, ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, je z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle ustanovení § 420 písm. a) až f) CSP irelevantné, či k dovolateľom namietanej procesnej vade došlo alebo nedošlo.

10. Dovolateľka v dovolaní napadla rozhodnutie odvolacieho súdu v časti výroku o trovách konania, preto sa dovolací súd primárne zaoberal otázkou prípustnosti dovolania.

11. Otázkou prípustnosti opravných prostriedkov podľa CSP sa zaoberal Ústavný súd Slovenskej republiky v uznesení sp. zn. I. ÚS 257/2018 z 15. augusta 2018 (rozhodnutie č. 74/2018 publikované v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky 2018, s. 1270), v ktorom vyslovil, že „...ustanovenie § 420 CSP zakotvuje prípustnosť dovolania alternatívne buď proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, t. j. proti rozhodnutiu majúcejmu hmotnoprávny charakter, alebo proti rozhodnutiu, ktoré síce nemá charakter rozhodnutia o matérii konania, t. j. nejde síce o rozhodnutie vo veci samej, ale ide o rozhodnutie, ktorým odvolací súd o danej otázke rozhodovanie končí inak ako meritórnym (hmotnoprávnym) rozhodnutím vo veci samej... Za rozhodnutie, ktorým sa konanie pred odvolacím súdom o danej otázke končí, teda možno považovať rozhodnutie, ktorým odvolací súd rozhodol o odvolaní inak ako jeho vecným prejednaním (t. j. rozhodnutie o odmietnutí odvolania alebo o zastavení odvolacieho konania), rozhodnutie odvolacieho súdu o zastavení konania z dôvodu späťvzatia žaloby po rozhodnutí prvoinštančného súdu a pred rozhodnutím odvolacieho súdu (§ 370 CSP) a uznesenie, ktorým odvolací súd potvrdil alebo zmenil prvostupňové uznesenie o otázke, ktorej vyriešenie sa týmto uznesením končí, pričom spravidla pôjde o uznesenia odvolacieho súdu, ktorými rozhodol o odvolaní proti uzneseniam podľa § 357 CSP, ktoré síce možno v dovolacom konaní preskúmať z dôvodov zmätočnosti uvedených v § 420 CSP, avšak z dôvodov zásadnej právnej významnosti sú v zmysle § 421 ods. 2 CSP z prieskumu dovolacím súdom vylúčené. Podľa § 357 písm. m) CSP jedným z

uznesení, proti ktorým je prípustné odvolanie a ktoré sú tak v danej nimi riešenej otázke s konečnou platnosťou preskúmateľné v rámci odvolacieho konania, je aj uznesenie, ktorým prvoinštančný súd rozhodol o nároku na náhradu trov konania s konečnou platnosťou, takže rozhodnutie odvolacieho súdu o tomto odvolaní je v otázke nároku na náhradu trov konania rozhodnutím konečným (ktorým sa konanie v tejto otázke nároku končí, pozn.), a teda ho možno v zmysle už uvedeného považovať za rozhodnutie preskúmateľné v dovolacom konaní z dôvodov zmätočnosti ako rozhodnutie, ktorým sa konanie končí."

12. Prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu o náhrade trov konania pre existenciu vady v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP konštatoval aj dovolací súd v uznesení veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu z 29. septembra 2021 sp. zn. 1VObd/2/2021: „Rozhodnutím, ktorým sa konanie pred odvolacím súdom o danej otázke končí pre účely posudzovania väd zmätočnosti v zmysle § 420 CSP, je aj rozhodnutie, ktorým odvolací súd rozhodol s konečnou platnosťou o odvolaní proti výroku o náhrade trov konania." Obdobný názor k danej otázke prípustnosti vyjadril dovolací súd aj v odôvodneniach ďalších svojich rozhodnutí (tu porovnaj napríklad 4Cdo/155/2020, 2Cdo/89/2020, 9Cdo/68/2021).

13. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

14. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

15. Dovolateľkou namietaná vada zmätočnosti konania v zmysle § 420 písm. f) CSP mala spočívať v nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu o náhrade trov konania spôsobenej nedostatkom a nezrozumiteľnosťou dôvodov.

16. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán s výhradou, že tieto majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). K porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018 - bod 26, 5Cdo/57/2019 - body 9 a 10) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

17. Podľa § 387 ods. 3 veta druhá CSP odvolací súd sa musí v odôvodnení vysporiadať s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní.

18. Dovolací súd v tejto súvislosti konštatuje, že aj v konaní na dovolacom súde treba dôsledne trvať na

požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. Súčasťou obsahu práva na spravodlivé súdne konanie je právo strany sporu na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne odpovie na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany prednesené na súde prvej inštancie i v podanom odvolaní (§ 387 ods. 3 CSP). Dodržiavanie povinnosti odôvodniť rozhodnutie má zaručiť transparentnosť a kontrolovateľnosť rozhodnutí súdov, a tak vylúčiť svojvôľu v tomto procese. V právnom štáte by nemali vzniknúť pochybnosti, či sa súd s určitou, druhou stranou výslovne prezentovanou otázkou zaoberal, či nie; odpoveď by mala byť zrejmá z odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že judikatúra síce nevyžaduje, aby na každý argument strany (aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný) bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia; ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija proti Španielsku z 09. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis proti Grécku z 29. mája 1997, Higgins proti Francúzsku z 19. februára 1998).

19. Odvolací súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia vo vzťahu k odvolacím námietkam žalovanej týkajúcich sa náhrady trov konania uviedol, cit.: „O trovách celého konania odvolací súd rozhodol v zmysle ust. § 396 ods. 2 CSP v spojení s ust. § 255 ods. 1 CSP tak, že nárok na ich náhradu priznal žalobcovi voči žalovanej v celom rozsahu s poukazom na úspech žalobcu v konaní, pričom výška priznanej náhrady závisela od úvahy súdu. U takéhoto nároku sa strana sporu považuje za plne úspešnú vtedy, ak je úspešná čo do základu nároku. Nie je totiž možné zaťažiť žalujúcu stranu procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku sporu. Žalobca bol, čo sa týka základu nároku, plne úspešný, a to čo sa týka prvoinštančného aj odvolacieho konania, má preto právo na plnú náhradu trov konania, avšak výlučne iba z prisúdenej sumy (nie zo sumy žalovanej). Priznanie plnej náhrady trov konania výlučne z prisúdenej sumy je v tomto prípade zdôvodniteľné cez interpretáciu pojmu „úspech vo veci“ (§ 255 CSP), keďže ten, ako bolo uvedené, sa skúma čo do právneho základu, a nie čo do výšky priznaného nároku (v ostatnom pozri nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. II. ÚS 399/2019 zo dňa 15. 04. 2020). Preto žalobcovi priznal nárok na plnú náhradu trov konania.“

20. K námietke žalovanej (resp. návrhu žalovanej), aby v prípade, ak dôjde odvolací súd k záveru, že žalobkyni vznikol proti žalovanej nárok na náhradu trov konania, uplatnil pri určovaní trov konania, ktoré v tomto prípade spočívajú výlučne v trovách právneho zastúpenia, svoje moderačné právo podľa § 257 CSP a trovy konania žalobkyni nepriznal, resp. tieto aspoň primerane znížil, odvolací súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia poukázal na to, že „výška úkonu právnej služby vychádza z prisúdenej sumy, teda výpočtovým základom pre priznanie trov právneho zastúpenia je suma 500 eur, kedy je odmena právnej služby za tento úkon 34,86 eura. S poukazom na uvedenú skutočnosť preto odvolací súd nepovažoval za dôvodné odvolacie námietky žalovanej o aplikácii § 257 CSP v danom prípade, vzhľadom na výšku trov právneho zastúpenia. Vzhľadom na výšku odmeny za jeden úkon právnej služby výška trov konania v žiadnom prípade nemôže pre žalovanú predstavovať sumu, ktorá by objektívne bola spôsobilá ohroziť jej finančnú stabilitu či jej podnikanie. V každom prípade každá strana sporu v prípade meritórneho rozhodnutia súdu musí si byť vedomá skutočností, že v prípade neúspechu bude niesť trovy konania. V prejednávanej veci nebolo dôvodné upustiť od tejto zásady.“

21. V nadväznosti na uvedené dovolateľka v dovolaní uviedla, že dôvody hodné osobitného zreteľa podľa § 257 CSP v žiadnom prípade nie sú len sociálneho, či ekonomického charakteru a tiež, že konajúci súd by mal pri posudzovaní prípadnej aplikácie § 257 CSP zohľadniť všetky relevantné skutočnosti, akými sú napr. sociálne pomery, zárobkové pomery, správanie strán v konaní, okolnosti, ktoré ich viedli k uplatneniu práva na súde, skutočnosť, že trovy konania budú násobne prevyšovať judikovanú čiastku a pod., všetko s ohľadom na naplnenie princípu spravodlivosti. Dovolaťka ďalej v súvislosti s aplikáciou § 257 CSP zo strany odvolacieho súdu v prípade, že trovy konania násobne prevyšujú judikovanú čiastku dodala, že ide o situáciu výnimočnú, odôvodňujúcu aplikáciu § 257 CSP a v spojitosti s uvedeným opakovane poukázala na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 113/2019 zo dňa 06. júna 2019. Dovolaťka v dovolaní uviedla, že aj keď v prejednávanej veci prichádzajú do úvahy vzhľadom na rozhodnutie súdov oboch inštancií iba trovy právneho zastúpenia,

má podľa jej mienky súd možnosť moderovať aj výšku náhrady trov právneho zastúpenia, pričom odkázala na uznesenie Krajského súdu v Nitre zo dňa 29. júla 2016 sp. zn. 5Co/470/2016. Rozhodnutie odvolacieho súdu v otázke trov konania je podľa dovolateľky v rozpore s právom odvolateľa na prístup k súdu (*denegatio iustitiae*) v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa jej názoru je takéto rozhodnutie zaťažené významnou procesnou vadou takej intenzity, že celé konanie pôsobí ako nespravodlivé, a ktorej existencia napĺňa dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP a je dôvodom na zrušenie napadnutého rozsudku dovolacím súdom.

22. Vzhľadom na uvedené dovolací súd konštatuje, že odvolací súd sa napriek kogentnému ustanoveniu § 387 ods. 3 CSP nevysporiadal s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní, v odôvodnení rozhodnutia sa nevysporiadal s argumentáciou žalovanej, že v prípade, ak trovy konania násobne prevyšujú judikovanú čiastku, ide o situáciu výnimočnú, odôvodňujúcu aplikáciu § 257 CSP.

23. Pokiaľ odvolací súd vôbec nepristúpi k vysporiadaniu sa s podstatnými argumentami odvolateľa, tieto bez primeraného vysvetlenia ignoruje a neaplikuje relevantnú právnu úpravu, porušuje tým právo odvolateľa na spravodlivý proces (por. II. ÚS 120/2020).

24. Keďže dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP je nielen prípustné, ale aj dôvodné, bolo potrebné rozsudok odvolacieho súdu v dovolaní napadnutej časti o priznaní nároku na náhradu trov konania zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 450 CSP). Náprava zrušením rozhodnutí odvolacieho súdu je v tomto prípade postačujúca (§ 449 ods. 2 CSP), nakoľko to bol odvolací súd, komu bolo namieste pričítať dovolaním vytýkanú vadu zmätočnosti.

25. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

26. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.